

З А Х Т Е В
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ
ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације _____
Шифра УДК (бројчано) 821.112.2.09 Goethe J. W.(043.3)
821.112.2.09 Hölderlin F.(043.3)
801.73(043.3)
1 Gadamer H.-G.(043.3)

Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:
<http://www.filum.kg.ac.rs>

СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Молим да у складу са чл. ____ Закона о високом образовању и чл. ____ Статута
Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације: *Херменеутика Ханса-Георга Гадамера и немачка књижевност 19. века.*

Научна област УДК (текст): **германистика (немачка књижевност) и херменеутика.**

Ментор и састав комисије за оцену дисертације:

Ментор: проф. др Миодраг Вукчевић, ванредни професор

Комисија:

1. Др Корнелије Квас, редовни професор, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, ужа научна област: Наука о књижевности;
2. Др Јелена Кнежевић, доцент, Филолошки факултет у Никшићу, Универзитет Црне Горе, ужа научна област: Немачка књижевност;
3. Др Часлав Николић, ванредни професор, Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу, ужа научна област: Српска књижевност.

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи):

Главни допринос ове докторске дисертације састоји се у критичком, феноменолошком преиспитивању фундаменталних претпоставки филозофске херменеутике Ханса-Георга Гадамера из перспективе савремених херменеутичких и феноменолошких теорија, сагледавању њених књижевнохерменеутичких и књижевнотеоријских импликација, као и, што је најважније, тумачењу књижевности на поставкама те херменеутике, њеног критичког преиспитивања и књижевних теорија које су из ње и њеног критичког преиспитивања произашле. Књижевни текст се, сходно таквом преиспитивању и основним поставкама Гадамерове херменеутике, као „еминентни текст“ одликује значењским, тј. смисаоним „прирастом“ у односу на књижевну традицију из које вуче корене, а задатак је анализе у овој докторској дисертацији да путем једне феноменолошко-херменеутичке интерпретације на примеру књижевних дела Гетеа и Хелдерлина преиспита и установи све значењске прирасте којима се један књижевни текст може одликовати у односу на традицију из које вуче корене и којој добрим делом дугује свој настанак.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: **Милош Јовановић**

Назив завршеног факултета: **Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу**

Одсек, група, смер: **Одсек за филологију, Немачки језик и књижевност**

Година дипломирања: 2008.

Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма: **Докторске студије из филологије** (модул: наука о књижевности)

Научно подручје: **Филолошке науке** (наука о књижевности)

Година одбране:

Факултет и место: **Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу**

Број публикованих радова (навести рад који се тражи из члана 9. овог правилника):

1. Јовановић, Милош (2010): „Питање о ауторству у савременим књижевним теоријама и теорија цикличне историје књижевности“, у: *Књижевност и језик*, год. 57, бр. 1/2, Београд, стр. 147-154. (COBISS.SR-ID: 177638156, ISSN: 0454-0689) (M52)
2. Јовановић, Милош (2010): „Место херменеутике у филозофији Мартина Хајдегера“, у: *Градина: часопис за књижевност, уметност и културу*, бр. 35-36, Нишки културни центар, Ниш, стр. 260-266. (COBISS.SR-ID: 514351790, ISSN: 0436-2616) (M53)
3. Јовановић, Милош (2010): „Поетика Хандкеовог савременог прозног стваралаштва“, у: *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник радова са II научног скупа младих филолога Србије одржаног 6. марта 2010. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, књ. 2, стр. 441-445. (COBISS.SR-ID: 513971374, ISBN: 978-86-85991-31-8) (M63)
4. Јовановић, Милош (2010): „Култура на размеђу векова: филозофско-политичке позиције и егзистенцијалне опције у роману *Чаробни брег* Томаса Мана“, у: *Кораџи: часопис за књижевност, уметност и културу*, год. 44, бр. 5/6, Крагујевац, стр. 149-156. (COBISS.SR-ID: 516227989, ISSN: 0454-3556) (M53)
5. Јовановић, Милош (2012): „Априорна историја у светлу Хандкеове поетике и Кантове филозофије историје“, у: *Наслеђе, Часопис за књижевност, језик, уметност и културу*, ФИЛУМ, Крагујевац, бр. 23, стр. 83-102 (COBISS.SR-ID: 514625454, ISSN: 1820-1768) (M51)

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: /

Радно место: /

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. ____
ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. ____ СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо: - Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације;
- Одлуку научно-наставног већа факултета о прихватању
извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији

Крагујевац
(место и датум)
18.06.2019. год.

ДЕКАН _____ ФАКУЛТЕТ

Van Z

ФАКУЛТЕТ - КРАГУЈЕВАЦ

ПРИМЉЕНО: 18.06.2019			
Орг.јед.	Б р о ј	Прилог	Вредности
01	1745		

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу на седници одржаној 20.05.2019. године (одлука број 01-1517) предложило нас је, а Веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу на седници одржаној 12.06.2019. године (одлука број IV-02-484/17) именовало је Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Херменеутика Ханса-Георга Гадамера и немачка књижевност 19. века* кандидата **Милоша Јовановића**. Захваљујући на указаном поверењу, Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Докторска дисертација Милоша Јовановића под насловом *Херменеутика Ханса-Георга Гадамера и немачка књижевност 19. века* садржи укупно 582 странице (формат А4, фонт Times New Roman, проред 1,5). Дисертација се састоји из следећих делова: Насловна страна (стр. 1), Идентификациона страница докторске дисертације (стр. 2), Садржај (стр. 3-5), Резиме и кључне речи на српском језику (стр. 6), Резиме и кључне речи на енглеском језику (стр. 7), Текст дисертације (стр. 9-565), Литература (стр. 566-582).

Текст дисертације структурисан је у следећим већим целинама: 1.1. Увод у филозофску херменеутику Ханса-Георга Гадамера; 1.2. Онтологија уметничког дела и њен значај за херменеутику; 1.3. Гадамерова онтологија уметничког дела; 1.4. Статус књижевности и задаци херменеутике; 1.5. Предисторија Гадамерове херменеутике; 1.6. Повесност разумевања као херменеутички принцип; 1.7. Језик и херменеутика; 2.1. Фигал: феноменолошко-херменеутичка филозофија; 2.2. Ангерн: херменеутика, филозофија интерпретације и деконструкција; 2.3. Кремер: критика херменеутике; 2.4. Гронден: Хабермасова и Апелова критика традиционализма и реотрике; 2.5. Херменеутика и аналитичка филозофија језика; 3.1. Уметност као исказ; 3.2. Хелдерлин и Гете.

У *Уводу у филозофску херменеутику Ханса-Георга Гадамера* дисертација се бави основним појмовима хуманистичке традиције и њиховим значајем за херменеутику, као и значајем хуманистичке традиције за духовне науке. Основни појмови хуманистичке традиције су образовање, *sensus communis*, моћ суђења и укус. Испоставља се да је један од фундаменталних појмова Гадамерове херменеутике управо појам традиције, па зато у иницијалној фази претресања основних појмова хуманистичке традиције појму традиције припада тако истакнуто место, посебно оним појмовима који представљају основу за изградњу структуре, а *prigori* потребну за разумевање датог феномена. Разумевање се, као што се испоставило током истраживања, никада не одвија у некаквом херменеутичком вакууму, од такорећи имагинарне нуле, већ увек полазећи од неких предиспозиција за стварање појмова у којима се корени све што претходи разумевању датог феномена, па тако и књижевне уметности. Важну улогу у процесу разумевања зато има тзв. предструктура

разумевања коју чине „намера“, „опрез“ и „предпојам“ разумевања. Образовање исто тако никада не почиње од напред поменуте „нуле“, већ увек од нечега што је дато унапред. Опште чуло или *sensus communis* је она инстанца која из позадине усмерава свеколико разумевање и тумачење духовноисторијских феномена, као што исто тако моћ суђења и укус представљају оне инстанце које означавају тзв. друштвено чуло које управља разумевањем и тумачењем из позадине овог делатно-повесног процеса.

У делу дисертације под насловом *Онтологија уметничког дела и њен значај за херменеутику* преиспитује се питање истине уметности у Гадамеровој онтологији уметничког дела, као и критика апстракције естетичке свести. Циљ овог поглавља дисертације је да указивањем на неке од основних теза Гадамерове херменеутике покаже у којој мери је појам истине уметности у новом веку под утицајем појма истине у природним наукама, али и преиспитивање неких од основних поставки апстракције естетичке свести и показивање у којој мери естетика новог века своје саморазумевање развија управо под утицајем нововековног природнонаучног појма истине.

Поглавље *Гадамерова онтологија уметничког дела* преиспитује појам игре, појмове преображаја у творевину тоталног посредовања, појам временитости естетичког феномена, појам онтолошке валентности слике, појам онтолошког темеља оказионалног и декоративног. Сви ови појмови за циљ имају да расветле основну онтолошку структуру уметничког дела, па самим тиме и онтолошку структуру књижевног уметничког дела. Појам игре треба да покаже како учешће у игри представља један процес у којем се не ради о субјективности оних који у игри учествују, већ како су сви подређени једној вишој инстанци, тј. како су, како би рекао Гадамер, сви у игри играни, они који су играни. Циљ такве онтологије игре је да ослободи естетику у којој је везана за њене нововековне субјективистичке претпоставке и да је усмери ка једном новом поимању уметности које ће у први план стављати унутрашњу, иманентну структуру самог уметничког дела. Исто тако, слика није само насликана слика, већ може да буде и песничка слика, па онтологија и валентност слике важе и за књижевну уметност. Слика, одраз и узор, појмови који у немачком језику имају исти корен речи, исту основу, у таквом су односу да слика у односу на свој узор није битисање мањег или нижег реда, већ се у односу на свој узор одликује тзв. прирастом бића или значењским, тј. смисаоним прирастом. На трагу неоплатонистичког „претходног тумачења“ Платонове теорије идеја Гадамер постулира нову естетику која у центар ставља еминентне текстове који се и одликују управо поменутим смисаоним прирастом. Уметничко дело је исто тако преображај у творевину и тотално посредовање. То су два фундаментална појма којима Гадамер на трагу античких узора покушава да изведе естетику из природнонаучног ћорсокака и усмери је на пут једне нове, херменеутичке онтологије књижевног уметничког дела.

Поглавље *Статус књижевности и задаци херменеутике* има за циљ да покаже какав положај у целини Гадамерове херменеутике заузима књижевна уметност, као и то да су основни херменеутички задаци реконструкција и интеграција. Књижевност, према добром Гронденовом запажању, има циљ да обезбеди прелаз у *Истину и методи* са разматрања уметности на много ширу проблематику разматрања и претресања основних премиса једне историјске херменеутике, која исто тако има пресудан утицај у обликовању целине Гадамерове херменеутичке теорије. Историја није само оно што је прошло, већ што кроз

предање и даље живи и усмерава процес разумевања и тумачења као један делатно-повесни процес. Књижевности зато припада један медијални смисао, она је на граници између уметности и историје, уметности и науке, она је и једно и друго, као што се исто тако може устврдити да није ни једно од ова два. Књижевност је књижевност и може се разумети само на основу својих сопствених критеријума, дакле, само из угла једне строго иманентне херменеутике.

Поглавље *Предисторија Гадамерове херменеутике* разматра романтичарску херменеутику, историју која претходи романтичарској херменеутици, Шлајермахерову универзалну херменеутику, као и феноменолошка истраживања Хусерла, Графа Јорка и Хајдегера. Задатак да треба разумети аутора боље него што је он разумео самога себе први пут имплицитно налазимо формулисан код Канта, да би га у првој половини 19. столећа Шлајермахер уобличио у основни постулат не само своје, већ и свеколике херменеутике од почетака до данашњих дана. Задатак да аутора треба разумети боље него што је он разумео самога себе значи да у процесу разумевања и тумачења духовноисторијских феномена треба експлицирати све оно чега аутор у тренутку стварања није био свестан, а што је имплицитно садржано у тексту чији смисао измиче свођењу на интенцију аутора или „mens auctoris“.

Поглавље *Повесност разумевања као херменеутички принцип* разматра нека од најважнијих питања свеколике херменеутике, а то су херменеутички круг, проблем предрасуда, Хајдегерово откриће структура претходно датих разумевању, херменеутика и дијалектика просветитељства, статус предрасуда у просветитељству, предрасуде као услов разумевања и рехабилитовање ауторитета и традиције у разумевању и тумачењу, пример класичног, херменеутички значај временског одстојања, принцип повести деловања и стапање хоризоната. Разумевање се увек одвија тако да је схватање делова могуће само схватањем целине, и обрнуто, схватање целине је могуће само претходним разумевањем делова. Ово правило, које је у херменеутици познато као херменеутички круг, Хајдегер је преузео од Шлајермахера, али га је проширио на разумевање егзистенције у склопу разумевања света живота у којем се живот егзистенције одвија. Исто тако, разумевање се никада не одвија полазећи од пројектованог, имагинарног и немогућег херменеутичког вакуума, у неком комуникацијском етеру, већ увек од предрасуда које пресудно, несвесно врше утицај на разумевање и тумачење духовноисторијских феномена. Пред-расуде су услов свеколиког разумевања, то су претходни судови или мњења која онај ко разумева црпи из традиције и културе којој припада. Задатак је једне строго иманентне херменеутике да на трагу разумевања из самих текстова изврши експлицирање ових пред-расуда и, не ослобађајући се њих, јер је то немогуће, понуди разумевање и тумачење које ће се одвијати у дослуху са ауторитетом и традицијом. Разумевање је по својој природи стапање хоризоната, хоризонта прошлости и хоризонта садашњости, процес у којем обе стране бивају модификоване како би се у наредној фази разумевања уздигле до једне, хегелијански речено, више и заједничке општости.

Поглавље *Језик и херменеутика* разматра језик као медијум херменеутичког искуства, језичност као херменеутички предмет, језичност као херменеутичко извођење, језик као хоризонт херменеутичке онтологије, језик као искуство, одн. сазнање света, средину језика и његову спекулативну структуру и универзални аспект херменеутике. На трагу Платонове и Хумболтове филозофије језика у овом делу дисертације извршена је нова

процена и вредновање лингвистичког схватања језика као знаковног система и његово уздизање до инстанце која, у духу Георгеовог чувеног стиха, језик уздиже до оне инстанце која ствара свет. Дакле, „нема ствари тамо где фали реч“, рекао би Георге у својој чувеној песми *Реч*.

Друго велико поглавље (II) се бави главним критичарима Гадамерове херменеутике од 2000. до 2018. године. Задатак овог поглавља је да пронађе нове путеве у разумевању и тумачењу духовноисторијских феномена. Ти нови путеви су: феноменолошко-херменеутичка филозофија, филозофија интерпретације и деконструкција, критика херменеутике, филозофска филологија, критика Хабермасове и Апелове критике традиционализма и реторике, аналитичка филозофија језика и херменеутика, итд.

Завршно поглавље (III) посвећено је тумачењу књижевности на претходно разрађеним херменеутичким премисама. Показало се да повишену истину света књижевно уметничко дело не дугује само иманентном својству осликане идеје, већ и једном динамичном односу разумевања и тумачења према ауторитету и традицији. Овако динамично устројен однос је резултат односа који је дијалектичке природе, у којем се мењају оба хоризонта разумевања, како хоризонт прошлости тако и хоризонт садашњости, али и сопствени и страни хоризонт, уколико тежиште померимо на разумевање као процес који се одвија између две стране које припадају истој садашњости, али различитим културама. У том смислу рад исцрпно говори о стапању хоризоната. Према томе, закључак рада гласи да онтолошка валентност слике није само унутрашње својство књижевног уметничког дела, већ се оно приписује уметничком делу у сваком наредном разумевању током времена, а свој настанак дугује разумевању схваћеном као једном неокончивом дијалектичком процесу стапања хоризоната прошлости и садашњости или страног и сопственог хоризонта. Одрас такорећи увек мора да личи на првобитну, изворну слику. Он, како се у раду констатује, укида своје биће за себе и као такав посредује оно што је у односу на „праслику“ одражено.

Према налазима рада колеге Милоша Јовановића, за Гадамера су ауторитет и традиција позитивни критеријуми који на продуктиван начин усмеравају разумевање и на тај начин одређују координате унутар којих се одређују правац и смер пута којима разумевање и тумачење духовноисторијских феномена морају да се крећу. Искакање из ових путева разумевања и тумачења значило би превиђање основних чинилаца разумевања и тумачења и самим тиме једно погрешно разумевање, разумевање које би ишло против самога себе.

II Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Дисертација разматра једну од најутицајнијих херменеутичких теорија 20. столећа, али и херменеутичких теорија уопште, а то је херменеутика немачког филозофа и класичног филолога Ханса-Георга Гадамера. Бављење овом проблематиком отвара бројна веома изазовна питања како на плану херменеутике, тако и на плану теорије књижевности и тумачења књижевности уопште. Дисертација се бави опсежним и темељним претресањем

Гадамерове херменеутике, али и савремених херменеутичких теорија из чијег угла се врши теоријско преиспитивање и преосмишљавање Гадамерове херменеутичке метатеорије. На основу свега се нуде до сада неоткривени аргументи у прилог појединих одговора на питања која су у богатој литератури остала неразјашњена до данашњег дана.

III Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Дисертација нуди одговоре на бројна контроверзна питања, при чему се одбацују многи у науци о књижевности општеприхваћени ставови и увиди. Према свим релевантним критеријумима, ова дисертација је ван сваке сумње један оригиналан научни допринос филологији, посебно херменеутици, науци о књижевности и теорији књижевности. У односу на раније урађену дисертацију на тему херменеутике Ханса-Георга Гадамера треба напоменути да се ради о другој научној области, другом приступу, као и то да је ово до сада необрађена тематска област.

IV Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Милош Јовановић је рођен 16. маја 1985. године у Крагујевцу, Република Србија. Основну школу завршио је 2000. године, а Прву крагујевачку гимназију, друштвено-језички смер, 2004. године. Исте године уписује студије германистике на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу. Академске 2005/2006, 2006/2007. и 2007/2008. проглашен је од стране Општине града Крагујевца као добитник општинске стипендије из фонда „Академик Драгослав Срејовић“ за једног од најбољих студената Универзитета у Крагујевцу. 2007/2008. године проглашен је од стране Универзитета у Крагујевцу као добитник универзитетске стипендије за једног од 11 најбољих студената Универзитета у Крагујевцу и најбољег студента Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу. Основне студије германистике (по старом плану и програму) завршио је 2008. године са просечном оценом 9,71.

Убрзо по завршетку основних студија новембра 2008. године биран је на Катедри за германистику у звање сарадника у настави за предмете Увод у немачку књижевност 1 и Увод у немачку књижевност 2, а октобра 2010. у звање асистента за научну област Немачка књижевност и култура, и то за ужу научну област Немачка књижевност 18. и 19. века. За време обављања дужности сарадника у настави и асистента држао је вежбе из следећих предмета: Увод у немачку књижевност 1, Увод у немачку књижевност 2, Немачка књижевност од почетака до барока, Немачка књижевност 18. века, Немачка књижевност 19 века, Немачка књижевност прве половине 20. века, Послератна немачка, аустријска и швајцарска књижевност, Нацистички мит и пропагандни филм у немачкој култури прве половине 20. века, Рецепција Фауста у Срба, Фантастика у бајкама браће Грим, Академско писање (мастер академске студије), Мотив Фауста у немачкој књижевности из књижевно-историјске перспективе (мастер академске студије).

По завршетку основних студија уписује Докторске студије из филологије, модул Наука о књижевности, на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу, након што му је диплома професора немачког језика и књижевности (по старом плану и програму) призната као мастер. Милош Јовановић је положио све испите на докторским студијама предвиђене акредитованим планом и програмом. Одбранио је успешно и све семинарске радове на семинарима из научноистраживачког рада. Просечна оцена на докторским студијама је 9,72.

Учествовао је и у увођењу нових предмета и метода на Одсеку за филологију (херменеутика, феноменологија, теорије културе). У неколико наврата био је заменик секретара и секретар Катедре за германистику и члан већа одсека за филологију. Учествовао је и у испитним комисијама на предметима Немачка књижевност, Културна историја Немаца, Филозофија, Естетика, Етика и образовање. Био је председавајући на једној од књижевних сесија Трећег и Четвртог научног скупа младих филолога Србије.

Уже области интересовања Милоша Јовановића из научног подручја филолошких наука су: немачка књижевност 18, 19. и 20. века, општа књижевност новог века и теорија књижевности, културологија и културна историја. Поред филолошких наука, Милош Јовановић се упоредо бави и научноистраживачким радом из области филозофских наука, са нагласком на упоредним изучавањима књижевности и филозофије и међусобним утицајима ових двеју друштвено-хуманистичких дисциплина, а предмет посебног интересовања, када је филозофија у питању, јесте: савремена континентална филозофија, са акцентом на немачкој филозофији класичног идеализма и филозофији 19. и 20. века, херменеутици, феноменологији, онтологији и естетици.

Од страних језика Милош Јовановић одлично влада немачким и енглеским језиком.

Милош Јовановић је објавио неколико научних радова у висококатегоризованим научним часописима и зборницима са научних скупова и учествовао са рефератима на бројним научним скуповима.

Библиографија

1. Јовановић, Милош (2010): „Питање о ауторству у савременим књижевним теоријама и теорија цикличне историје књижевности“, у: *Књижевност и језик*, год. 57, бр. 1/2, Београд, стр. 147-154. (COBISS.SR-ID: 177638156, ISSN: 0454-0689) (M52)
2. Јовановић, Милош (2010): „Место херменеутике у филозофији Мартина Хајдегера“, у: *Градина: часопис за књижевност, уметност и културу*, бр. 35-36, Нишки културни центар, Ниш, стр. 260-266. (COBISS.SR-ID: 514351790, ISSN: 0436-2616) (M53)
3. Јовановић, Милош (2010): „Поетика Хандкеовог савременог прозног стваралаштва“, у: *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник радова са II научног скупа младих филолога Србије одржаног 6. марта 2010. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, књ. 2, стр. 441-445. (COBISS.SR-ID: 513971374, ISBN: 978-86-85991-31-8) (M63)
4. Јовановић, Милош (2010): „Култура на размеђу векова: филозофско-политичке позиције и егзистенцијалне опције у роману *Чаробни брег* Томаса Мана“, у: *Корац*:

часопис за књижевност, уметност и културу, год. 44, бр. 5/6, Крагујевац, стр. 149-156. (COBISS.SR-ID: 516227989, ISSN: 0454-3556) (M53)

5. Јовановић, Милош (2012): „Априорна историја у светлу Хандкеове поетике и Кантове филозофије историје“, у: *Наслеђе, Часопис за књижевност, језик, уметност и културу*, ФИЛУМ, Крагујевац, бр. 23, стр. 83-102 (COBISS.SR-ID: 514625454, ISSN: 1820-1768) (M51)

Учешћа на научним скуповима, конгресима и конференцијама

1. Научни скуп: VII Међународни научни скуп Српски језик, књижевност, уметност, ФИЛУМ, Крагујевац, 26. и 27. октобар 2012. година, тема реферата: „Литерарна фикционалност као могућност немогућег“ (необјављено);
2. Научни скуп: Други научни скуп младих филолога Србије, ФИЛУМ, Крагујевац, тема: Савремена проучавања језика и књижевности, март 2010. година, тема реферата: „Поетика Хандкеовог савременог прозног стваралаштва“ (објављено);
3. Научни скуп: Трећи научни скуп младих филолога Србије, ФИЛУМ, Крагујевац, тема: Савремена проучавања језика и књижевности, 12. март 2011. година, тема реферата: „Кафкијанска истрага“ (необјављено);
4. Научни скуп: Четврти научни скуп младих филолога Србије, ФИЛУМ, Крагујевац, тема: Савремена проучавања језика и књижевности, 17. март 2012. година, тема реферата: „О стапању хоризоната“ (необјављено);
5. Научни скуп: „Култура и криза“, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, Семинар за друштвене науке, тема реферата: „Дијалектичност vs. априорност језика“, 15. април 2014. (необјављено).

Семинари, научни скупови, студијски боровци и предавања

1. Семинар: Проблем дидактике у високошколским установама – тежиште Болоњски процес, М. Лешман, Хердер институт, Лајпциг и ФИЛУМ, Крагујевац, 2007. година, 14 дана;
2. Научни скуп: 80.-та генерална скупштина Гетеовог друштва у Вајмару, СР Немачка, тема: Гете и природа, мај, јун 2007. година, 4 дана;
3. Студијски боравак: Универзитет у Лудвигсбургу, Педагошка академија, СР Немачка, предавања из књижевности и дидактике књижевности, децембар 2009. година, 10 дана;
4. Студијски боравак: Архив за књижевност у Марбаху, СР Немачка (Literaturarchiv in Marbach am Neckar), припрема за израду дисертације, децембар 2009. година, 10 дана;
5. Предавање: Саговорник у емисији „Христос у светској књижевности“ за Радио Српске православне епархије шумедијске „Златоусти“, аутор емисије: Александра Благојевић, професор српског језика и књижевности, тема разговора: Фигура ђавола у немачкој и светској књижевности, са посебним освртом на Гетеовог *Фауста*, датум интервјуа 28. септембар 2011;

6. Предавање: саговорник у емисији за радио Српске православне епархије шумадијске „Златоусти“, аутор емисије: Александра Благојевић, професор српског језика и књижевности, тема разговора: културни империјализам.
7. Предавање: Предавање у Првој крагујевачкој гимназији на позив Наде Милићевић, дипл. германисте и професора немачког језика и књижевности, тема предавања: Стваралаштво Јохана Волфганга фон Гетеа, са посебним освртом на *Фауста*, датум предавања 23. мај 2013.
8. Предавање: саговорник у емисији за радио Српске православне епархије шумадијске „Златоусти“, аутор емисије: Александра Благојевић, професор српског језика и књижевности; учесници разговора: проф. др Драган Стојановић, професор емеритус Универзитета у Београду, Александра Благојевић и Милош Јовановић; тема разговора: теодицеја и књижевност.

V Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација Милоша Јовановића под насловом *Херменеутика Ханса-Георга Гадамера и немачка књижевност 19. века* испуњава у погледу обима и квалитета све неопходне услове задате пријављеном темом и садржи све неопходне елементе научног рада. Резултати истраживања презентовани у овој дисертацији на 582 странице текста и уз употребу 207 библиографских јединица доказују првобитно постављене хипотезе и представљају разрешење свих дилема као проблемског оквира у којем се приликом израде дисертације и пошло. Дисертација на јасан и недвосмислен начин показује како треба тумачити књижевно уметничко дело на темељу једне херменеутичке теорије и свих могућих имплицитних и експлицитних књижевнотеоријских и књижевнохерменеутичких теорема које из такве теорије произлазе. Основне хипотезе од којих се у пријави дисертације пошло адекватно су развијене и преиспитане строгом херменеутичком методологијом. И својим обимом, али пре свега својим квалитетом, дисертација недвосмислено испуњава све услове које треба да испуни један аутентичан научни рад.

VI Научни резултати докторске дисертације

Докторска дисертација Милоша Јовановића под насловом *Херменеутика Ханса-Георга Гадамера и немачка књижевност 19. века* обилује новим увидима и научним резултатима у области херменеутике, науке о књижевности, теорије књижевности, али и културологије и културне историје. Главни научни резултати ове докторске дисертације састоје се у приказивању књижевног уметничког дела као еминентног текста који се одликује смисаоним, тј. значењским прирастом, али исто тако и у доказивању удела традиције у стварању књижевног уметничког дела као оне инстанце која у делатно-повесном процесу разумевања и тумачења суделује из једне ограничене перспективе.

VII Примењивост резултата у теорији и пракси

Резултати овог научноистраживачког рада нису само применљиви и корисни у теорији и пракси, већ су и од велике актуелности у савременим херменеутичким истраживањима. Оригиналан приступ отвара нове видике у теорији и практично омогућава ново читање текстова. Књижевност 19. века се појављује под новим светлом, редефинисана, што даје могућност увођења нових техника у књижевном раду са студентима током наставе и кроз вежбања.

VIII Начин презентовања резултата научној јавности

Део научних резултата до којих се дошло већ је презентован на научним скуповима и у часописима, а очекује се да кандидат настави да презентује и остале научне резултате и оне аспекте истраживања који или заслужују посебну пажњу или захтевају детаљнију разраду у посебним публикацијама.

IX Закључак и препорука

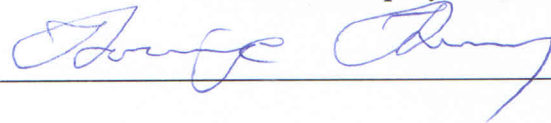
Докторска дисертација кандидата Милоша Јовановића под насловом *Херменеутика Ханса-Георга Гадамера и немачка књижевност 19. века* представља оригиналан научни рад са изузетно значајним доприносом филологији у областима науке о књижевности, теорије књижевности, херменеутике и германистике. Дисертација на јасан и недвосмислен начин извештава о истраживању круцијалних научних питања. На свим важним плановима ова дисертација представља вредан допринос домаћој и међународној филологији. Кандидат Милош Јовановић је у свом досадашњем научном раду остварио запажене научне резултате и без сваке сумње задовољава све услове за приступ одбрани докторске дисертације.

Из свих горе наведених разлога са задовољством предлагемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, као и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу да прихвате докторску дисертацију и одобре приступање усменој одбрани рада пред комисијом која подноси и овај извештај.

Крагујевац, 2019. године

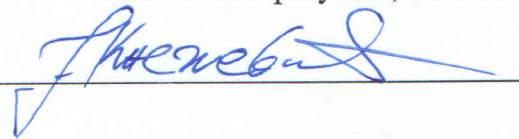
КОМИСИЈА:

1. Др Корнелије Квас, редовни професор
Ужа научна област: Наука о књижевности
Филолошки факултет, Београд

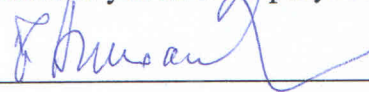
---

2. Др Јелена Кнежевић, доцент
Ужа научна област: Немачка књижевност
Филолошки факултет, Никшић

---

3. Др Часлав Николић, ванредни професор
Ужа научна област: Српска књижевност
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
